

ALLE SKAL MED

RISIKO OG BESKYTTELSESFAKTORER			
	RISIKOFAKTORER		BESKYTTELSESFAKTORER
INDIVIDUELLE	<ul style="list-style-type: none">• Liten grad av selvkontroll• Lavt selvbilde og psykiske plager• Lite språk og lav grad av språkforståelse• Høy grad av aggresjon• Utagerende, sensasjonssøkende• Stille og innadvendt• Individuell sårbarhet	<ul style="list-style-type: none">• Utsatt for seksuelle og fysiske overgrep• Å være vitne til eller utsatt for vold (begge deler rammer hardt)• Positive holdninger til rusmidler, rusvillighet• Manglende kunnskaper om rus og risiko• Tidlig debut• Fremtidspessimisme	<ul style="list-style-type: none">• Medfødt robusthet og kapasitet• Sosial kompetanse• Godt selvbilde• Godt språk• Opplevelse av mening og sammenheng• Kreativitet• Hobbyer• Fremtidsoptimisme
FAMILIE	<ul style="list-style-type: none">• Manglende tilsyn• Manglende interesse for barnet• Tilknytningsproblem• Dårlig samspill i familien og mye konflikter mellom voksne og barn• Tillatende oppdragerstil, rusmiddelmissbruk• Seksuelle og fysiske overgrep, stor fattigdom• For barn er det en risikofaktor at foreldre har lav omsorgskompetanse, rusmisbruk og psykiske lidelser hos foreldre		<ul style="list-style-type: none">• God kommunikasjon• Autoritativ oppdragelse (kontroll og varme)• Struktur og regler• Høyere sosioøkonomisk status• God og stabil omsorgssituasjon
VENNER	<ul style="list-style-type: none">• Utestenging• Lav sosial status i gruppa og blant venner• Rusmisbruk og kriminalitet hos venner• Venners antisosiale normer		<ul style="list-style-type: none">• Inkludert• Tydelige normer• Tilknytning• Prososiale venner
SKOLE	<ul style="list-style-type: none">• Lav grad av trivsel• Bli utestengt, dårlig likt• Ingen venner eller dårlige venner• Ikke sett eller anerkjent• Dårlig relasjon til de voksne og eller barn• Ikke rom for å medvirke	<ul style="list-style-type: none">• Dårlig miljø/klima (stemning)• Mobbing• Lese – og skrivevansker• Skulk, mye fravær• Manglende interesse for skolen	<ul style="list-style-type: none">• Høy grad av trivsel• Venner, inkludert i gruppa• Bli sett og anerkjent• Får medvirke• Voksne som tar ansvar for relasjonen• Får utvikle sin kompetanse <ul style="list-style-type: none">• Positive aktiviteter og opplevelser• God tilhørighet
NÆRMILJØ	<ul style="list-style-type: none">• Få ressurser til forebyggende arbeid• Dårlig bomiljø• Fattigdom• Kriminalitet• Normer som aksepterer konsum• Tilgang på rusmidler		<ul style="list-style-type: none">• Minst en betydningsfull voksen• Prososiale venner• Felles verdier• Samfunnsstruktur som støtter mestringsstrategier

Jo flere risikofaktorer, jo større risiko for skjevutvikling.

Beskyttelsesfaktorer må være beskyttende i type, intensitet og varighet for å ha kompensierende virkning på risiko.